

Kirkkohallitus - Virastokollegio

17.06.2026

Kirkkohallituksen virastokollegio / Kyrkostyrelsens ämbetskollegium

Kokousaika/Tid	17.06.2026 09:00 -	
Kokouspaikka/Plats	Kirkon talo, neuvotteluhuone Jerusalem	
Jäsenet/Medlemmar	Niilo Pesonen (puh.joht./ordf.) Kimmo Kääriäinen Anna Kaarina Piepponen Petri Määttä Juha Tuohimäki Johanna Simpanen	
Läsnä/Närvarande	Eeva-Kaisa Heikura	398-400 §
	Lola Talvitie (siht./sekr.)	
	Kalle Kuusimäki	390-391 §
	Ulla Siirto	390 §
	Elina Hellqvist	393 §
	Saana Tammisto	395 §
	Edla Mäkelä	396 §
	Jarmo Kokkonen	397 §
	Anni Rinne	398-399 §
	Minna Jokinen	400 §
	Mikko Tähkänen	400 §

Pöytäkirjan vakuudeksi/In fidem

Tarkastanut/Justerat

Lola Talvitie

Niilo Pesonen

17.06.2026

Kirkkohallitus - Virastokollegio

§ 396 Lupahakemus; Hämeenlinnan kirkon korjaussuunnitelmat

Diaarinumero DKIR/391/03.03.00/2026

Esittelijä yliarkkitehti Edla Mäkelä

Perustelut **Kirkollisen rakennuksen lupa**

Hämeenlinnan seurakuntayhtymän yhteinen kirkkovaltuusto on 28.05.2026 § 17 päättänyt hyväksyä Hämeenlinnan kirkon muutossuunnitelmat.

Kirkkohallitukselta on haettu kirkkolain mukaista lupaa suojellun kirkollisen rakennuksen olennaiseen muuttamiseen. (Liite 396 §)

Muutoksen kohteena oleva kirkollinen rakennus

Hämeenlinnan kirkko on yksi maamme merkittävimmistä kustavilaisen klassismin edustajista. Vuonna 1798 valmistuneen kirkon piirustukset on tehnyt taidemaalari Louis Jean Desprez. Alun perin kirkko oli ympyränmuotoinen ja sisustukseltaan amfiteatterimainen. Alttari oli keskellä kirkkoa, penkit sen ympärillä kohosivat loivasti seiniä kohti kahdeksassa lohkossa. Kirkon ulkonäkö muuttui ratkaisevasti vuonna 1892, jolloin kirkko laajennettiin ristikirkoksi arkkitehti Josef Stenbäckin suunnitelmien mukaan. Sisustus purettiin ja kirkkoon rakennettiin lehterit. Kirkon sisustusta uudistettiin seuraavan kerran vuonna 1912 arkkitehti Ilmari Launiksen suunnitelmien mukaisesti. Kirkkoon tehtiin seinä- ja lasimaalaukset, jotka poistettiin vuoden 1964 peruskorjauksessa. Tuolloin kirkon sisustus toteutettiin arkkitehti Aarno Ruusuvuoren suunnitelmien mukaisesti. Ruusuvuoren suunnittelema muutos oli huomattava. Aiemmat muutosvaiheet poistettiin kattavasti, ja sisätiloille annettiin 1960-luvun modernistinen hyvin yksinkertaistettu ja selkeälinjainen asu. Muun muassa Stenbäckin suunnittelema koko salin kiertävä puinen lehteri purettiin ja tilalle rakennettiin pienet betoniset lehterit sivusakaroihin. Kirkko on suojeltu kirkkolailla.

Kirkkoon on suunniteltu luiska alttarikorokkeelle, uusi alttaripöytä sekä siirrettävä polvistumiskaide ja kastemalja, jotka mahdollistavat alttarikorokkeen monipuolisemman käytön. Kirkon pohjoispuolelle on suunniteltu sisäänkäyntiin uusi luiska, esteetön wc ja lehterin alle kirkkokahvila. Eteläisen lehterin käyttötarkoitus muutetaan

17.06.2026

Kirkkohallitus - Virastokollegio

kokoontumistilaksi ja lehterille rakennetaan hissi. Lehteri erotetaan kirkkosalista lasiseinärakenteella. Lehteri alapuolisen tilan ja kirkkosalista väliin asennetaan siirtoseinä. Torniosan kokoontumistilojen turvallisuutta parannetaan palo-osastoimalla porrashuone ja rakentamalla kappelitilaan sekä kerhotilaan tikasaskelmat varatieikkunoille. Lisäksi yleisvalaistusta ja AV-järjestelmiä uudistetaan sekä uusitaan ilmanvaihtokone ja sähkökeskus.

Seurakuntaneuvostojen lausunnot

Hauhon seurakuntaneuvosto antoi 19.05.2026 Hämeenlinnan kirkon muutostöistä puoltavan lausunnon. Hämeenlinna-Vanajan seurakuntaneuvosto hyväksyi 23.04.2026 antamassa lausunnossaan kirkon muutossuunnitelmat. Lammin seurakuntaneuvosto näki 29.04.2026 antamassaan lausunnossa tärkeänä Hämeenlinnan kirkon tilojen esteettömyyden ja monikäyttöisyyden turvaamisen. Samalla Lammin seurakuntaneuvosto ilmaisee vakavan huolensa muutostöistä aiheutuvista kustannuksista, kun samaan aikaan käsillä on Hämeenlinnan uuden keskusseurakuntatalon mittava ja kallis rakennusprojekti. Lammin seurakuntaneuvosto on huolissaan myös muutostöiden kiireisen aikataulun toteutumisesta ennen kevään 2027 Kirkkopäiviä Hämeenlinnassa.

Museoviraston lausunto

Museovirasto on antanut 5.11.2025 asiasta lausunnon, joka perustuu BST-Arkkitehdit Oy:n laatimiin suunnitelmiin. Lausunnon mukaan kirkkosaliin esitetään huomattavia muutoksia. Alttarialueen muutoksia on kehitettävä muun muassa materiaalien osalta. Kirkonpenkkien poistaminen sivusakaroiden lehterien alta muuttaa olevaa ilmettä, mutta lisää merkittävästi monikäyttöisyyttä kirkkosalissa. Uudet kiintokalusteet on suunniteltu huomaamattomiksi ja irtokalustus on sovitettu vähäeleiseen arkkitehtuuriin. Kirkkosalin sisätiloihin kohdistuvat muutokset ovat pääosin linjassa vallitsevien seurakunnissa tapahtuvien toiminnallisten muutosten kanssa.

Etelälehterille on tarkoitus toteuttaa suljettu kokoontumistila. Kirkkosalin ja etelälehterin väliseen kaariaukkoon rakennetaan lasiseinä. Lehterille on jatkossa pääsy esteettömästi hissillä. Muutos vaikuttaa visuaalisesti kirkkosaliin, ja vähäisesti, mutta haitallisesti myös kirkkosalin akustiikkaan. Nyt esitetty lasiseinä ei poista edellisen tai aiempien muutosvaiheiden

17.06.2026

Kirkkohallitus - Virastokollegio

rakenteita. Muutos on kuitenkin tilan muodon kannalta huomattava. Seinärakenne tulee tehdä siten, että se on mahdollista poistaa, mikäli toiminnalliset edellytykset muuttuvat tai kirkkosalin eheys halutaan palauttaa esimerkiksi akustisista tai arkkitehtonisista syistä. Muutos on sisätilojen osalta niin merkittävä, että hankkeen vastaanottoa ja vaikutuksia on arvioitava huolella sekä toiminnan että rakennussuojelun kannalta tulevina vuosina.

Museovirastolla on hyväksyttävä ennen toteutukseen ryhtymistä keskeisimmät työpiirustukset, mukaan lukien:

- alttarialueen kalustepiirustukset: alttaripöytä, alttarikaide ja kastemaljan muutos
- lehterin lasiseinän jako- ja värivaihtoehtojen tarkastelu
- lehterin lasiseinän ja korokelattian detaljipiirustukset
- lehterin alapuolisen siirtoseinän detaljipiirustukset
- varatieikkunoiden muutoksen työpiirustukset
- uusien palo-ovien ovikaaviot
- pimennysverhojen detaljipiirustukset

Puisten kirkonpenkkien lyhentämisestä on lisäksi hyväksyttävä mallisuoritukset ennen varsinaista toteutusta. Mikäli tarkoituksena on uusia valaistusta tai äänentoistoa hankkeen yhteydessä, on suunnitelmat esiteltävä Museovirastolle. Museovirasto lausuu uusista suunnitelmista tarvittaessa.

Museovirasto on pidettävä ajan tasalla hankkeen jatkosuunnittelusta. Lisäksi viraston edustaja osallistuu hankkeen työmaa-aikaiseen seurantaan tarvittavilta osin. Työmaan seuranta ja suunnitelmien hyväksyntä tulee sopia ennen hankkeen aloitusta.

Muutoshankkeesta on laadittava restaurointiraportti, johon sisällytetään hankkeen lähtökohdat, suunnitelmat, työmaan seuranta ja suunnitelmamuutokset sekä yhteenveto hankkeen valmistumisesta ja tavoitteiden toteutumisesta. Museovirasto puoltaa muutostöitä lausunnossa esitetyin ehdoin.

Tuomiokapitulin lausunto

Tampereen hiippakunnan tuomiokapituli on 10.06.2026 § 147 antanut asiasta lausunnon, jonka mukaan tuomiokapituli ilmoittaa lausuntonaan puoltavansa Hämeenlinnan kirkon

Kirkkohallitus - Virastokollegio

17.06.2026

korjaussuunnitelmia koskevaa Hämeenlinnan seurakuntayhtymän lupahakemusta.

Lupaviranomaisen harkinta asiassa

Hämeenlinnan kirkon muutossuunnitelmissa on otettu huomioon seurakunnan toiminta, esteettömyys, paloturvallisuus ja käyttöturvallisuus. Kirkkoa käyttävät seurakunnat ovat antaneet omat lausuntonsa. Museoviraston ja tuomiokapitulin lausunnot puoltavat suunnitelmaa.

Yhteisen kirkkovaltuuston päätöksen mukaan Museoviraston lausunnossa esitetyt tarkennukset huomioidaan jatkosuunnittelussa ja toteutuksessa.

Päätöksestä on tehty kirkkojärjestyksen mukainen lapsivaikutusten arviointi, jonka mukaan Hämeenlinnan kirkon muutossuunnitelmilla on myönteisiä vaikutuksia lapsiin ja lapsiperheisiin. Muutokset parantavat kirkon esteettömyyttä, turvallisuutta ja tilojen muunneltavuutta, mikä tukee lasten osallistumista seurakunnan toimintaan. Erilliset ja tarvittaessa rajattavat tilat mahdollistavat lapsilähtöisemmän läsnäolon kirkkotilassa. Akustiikan, valaistuksen ja AV-ratkaisujen parantaminen lisää lasten viihtyvyyttä ja tilaisuuksien seurattavuutta. Kokonaisuutena muutokset tukevat lapsen etua ja vahvistavat kirkon lapsi- ja perheystävällisyyttä.

Korjaus- ja muutostyöt voivat edellyttää myös rakentamislain mukaista lupaa, joka seurakunnan tulee hakea rakennuslupaviranomaiselta.

Lupaviranomaisen päätösvalta

Hämeenlinnan seurakuntayhtymän yhteisen kirkkovaltuuston päätös on syntynyt lain mukaisessa järjestyksessä ja lain edellyttämällä määräenemmistöllä. Suunniteltu muutos edistää kirkollisen rakennuksen kulttuurisesti kestävää hoitoa ja käyttöä. Suunnitelmassa on huomioitu rakennuksen ominaisluonne ja erityispiirteet, joten lupa on myönnettävissä.

Sovelletut lainkohdat: Kirkkolaki luku 3 § 9, 21, 22 ja 23 sekä luku 10 § 15 ja 23. Kirkkojärjestys luku 3 § 29 ja 50 § sekä luku 10 § 4.

Lisätiedot

yliarkkitehti Edla Mäkelä, edla.e.makela@evl.fi

17.06.2026

Kirkkohallitus - Virastokollegio

Päätösehdotus	<p>Kirkkohallitus myöntää Hämeenlinnan seurakuntayhtymälle kirkkolain mukaisen luvan Hämeenlinnan kirkon kirkkosalin, lehtereiden ja sisäänkäynnin muutoksille BST-Arkkitehdit Oy:n laatimien 23.03.2026 päivätyjen osapiirustusten pohjoisen sisäänkäynnin porras ja luiska, yleisölehterin muutos, lehterin lasiseinä, siirtoseinä eteläiseen ristiosaan, puurakenteiset portaat, luiska alttarille, nykyisen alttaripöydän muutos, uusi alttaripöytä, uusi alttarikaide, kastemaljan jalustan muutos, hissi lehterille, wc-tilat ja siivous, kahvion kiintokaluste, lastentilan kiintokalusteet, irtokalusteet 1.krs ja irtokalusteet yleisölehteri mukaisesti.</p> <p>Museoviraston lausunnossa esitettyjä ohjeita tulee noudattaa. Tämä päätös on pidettävä seurakunnassa yleisesti nähtävänä kirkkolain 10 luvun 23 §:n mukaisesti.</p>
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Toimenpiteet	Ote Hämeenlinnan seurakuntayhtymä ja Museovirasto, tiedoksi Tampereen hiippakunnan tuomiokapituli.

Kirkkohallitus - Virastokollegio

17.06.2026

OIKAISUVAATIMUSOHJE

Tähän päätökseen tyytymätön voi tehdä siitä kirjallisen oikaisuvaatimuksen kirkkohallituksen täysistunnolle.

Oikaisuvaatimuksen voi tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen).

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimusaika lasketaan päätöksen tiedoksisaannista tiedoksisaantipäivää lukuun ottamatta. Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa katsotaan asianosaisen saaneen tiedon päätöksestä kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Oikaisuvaatimuksen sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti ja siitä on käytävä ilmi:

- oikaisuvaatimuksen tekijän nimi ja tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi
- päätös, johon oikaisua vaaditaan
- millaista oikaisua päätökseen vaaditaan
- millä perusteilla oikaisua vaaditaan.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusajan kuluessa kirkkohallitukselle osoitettuna osoitteeseen:

Postiosoite: PL 210, 00131 Helsinki

Käyntiosoite: Eteläranta 8, Helsinki

Sähköposti: kirkkohallitus@evl.fi

17.06.2026

Kirkkohallitus - Virastokollegio

Kirkkohallituksen viraston aukioloaika on maanantaista perjantaihin klo 8.30–16.15.

Oikaisuvaatimuksen on oltava perillä kirkkohallituksessa oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Oikaisuvaatimuksen voi tuoda virastoon, lähettää postitse tai sähköisesti.

Sähköisen viestin katsotaan saapuneeksi viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Oikaisuvaatimus toimitetaan omalla vastuulla.